

УДК 355.341(355.233):37.035:316.46(477)

Володимир КарпенкоНаціональний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ
ORCID ID 0000-0002-3699-353X
DOI: 10.33099/2617-1775/2021-02/91-99

ПОНЯТТЯ ЛІДЕРСТВА У ВОЄННО-НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У статті проаналізовано формування поняття лідерства у воєнно-наукових дослідженнях. Розглянуто поліаспектність поняття лідерства. Враховуючи специфічні особливості військового середовища та вимоги до діяльності військовослужбовців запропоновано розглядати поняття «військове лідерство» спираючись на визначені аспекти. На основі військової діяльності та особливостей військової сфери запропоновано поняття «військовий лідер» та уточнено поняття «військове лідерство».

Ключові слова: лідер; військовий лідер; лідерство; військове лідерство; лідерські якості; офіцер-лідер.

Постановка проблем. Тенденція розвитку сучасної військової освіти в Україні направлена на професійну підготовку офіцерів, що ґрунтується на компетентності, фундаментальності та якості професійної діяльності офіцера (Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Сил України). Лідерство являється ключовим компонентом забезпечення готовності та виконання завдань за призначенням, підтримання на високому рівні морально-психологічного настрою підлеглих, впровадження та дотримання бойових традицій українського війська, забезпечення професійного розвитку військовослужбовців різних категорій як в повсякденній життєдіяльності так і під час виконання бойових завдань [5, с. 20].

Формування та розвиток лідерства у військовій сфері є актуальним завданням та пріоритетним напрямком підвищення якості професійної діяльності офіцера Збройних сил України. Проблема дослідження лідерства у військовій діяльності потребує подальшого вивчення й узагальнення з метою адаптації до вимог сьогодення які постають перед Збройними силами України. Проте, на сьогодні є низка стримуючих факторів цього процесу, які пов'язані, перш за все, з відсутністю єдиного поняття «військове лідерство».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Досліджуючи військове лідерство науковці Н. Агаєв, О. Бойко, А. Вітченко, А. Галімов, А. Глоточкіна, О. Головешко, В. Давидова, М. Дьяченко, А. Караяном, В. Каширіна, Б. Кокун, О. Колосович, Д. Коцеруба, Н. Лозінська, В. Луханін, О. Маковський, В. Осьодло, В. Перевалова, Ю. Пунда, М. Полянський, О. Романовський, Ю. Сердюк, Л. Снігур, В. Стасюк, В. Ткаченко, В. Тюріна, В. Ягупов та ін. сформуvalи понятійно-категоріальний апарат, що дозволяє вивчати феномен лідерства, показали місце і роль цього явища в системі міжособистісної і міжгрупової взаємодії і його вплив на ефективність спільної діяльності. Однак аналіз сучасних наукових вітчизняних

праць, присвячених професійній підготовці офіцерських кадрів для Збройних Сил України, що спрямований на виявлення теоретико-методологічних засад професійної підготовки офіцерів-лідерів у педагогічній науці відсутній.

У Збройних Силах України поняття "лідерство" визначається як "соціальний феномен, що сприяє досягненню цілей. Крім того, це здатність впливати на підрозділ цінностями, властивостями характеру, які відповідають меті та потребам групи в цілому" [5, с. 6].

Що ж стосується поняття "військове лідерство", воно визначено як "цілеспрямований вплив військовослужбовців різних категорій у повсякденній, службовій, навчальній і бойовій діяльності, а також в неупорядкованих (нестандартних, критичних) ситуаціях на особовий склад шляхом підтримання довіри і поваги, надання мети, спрямування на її досягнення, забезпечення дисципліни і мотивації до виконання завдань за призначенням та вдосконалення Збройних сил України як суспільного інституту." [5, с. 6]. Дане твердження є широким за значенням, що не зосереджується на специфічних особливостях військового середовища та вимог до діяльності військовослужбовців.

Досить дискусійним є твердження, що лідерство командира у Збройних Силах України визначається як професійно важливе явище, яке проявляється в неформальних умовах поведінкою, спілкуванням, професійною діяльністю взаємовідносин з особовим складом та здатністю впливати на військовослужбовців з метою виконання визначених завдань [9, с. 1]. Ми вбачаємо, що командир військового підрозділу повинен займати лідерську позицію за формальних умов, так як він вже наділений цими повноваженнями. Офіцер-лідер повинен вміти проявляти лідерську позицію використовуючи свій досвід, професіоналізм та рівень довіри до підлеглих.

Погоджуємося з вітчизняними дослідниками С. Антоненком та Ю. Пундою які наголошують на пріоритетному значенні лідерства для всіх рівнів вищої військової освіти: тактичного, оперативного і стратегічного [11, с. 141]. Однак, достатня кількість науковців зосереджують увагу лідерства на тактичному рівні військової освіти. А саме на формуванні лідерської компетентності та лідерських якостей майбутніх офіцерів (А. Видай, О. Бойко, М. Качан, Б. Кокун, Н. Лозінська, О. Маковський, І. Пішко, Ю. Сердюк, В. Ткаченко, С. Хоружий та ін).

Розглядаючи військове лідерство на стратегічному рівні у Збройних силах України А. Сиротенко, А. Вітченко, В. Осьодло, В. Алещенко звертають на формування у офіцерів «принципово нових поглядів на військову організацію, ціннісних орієнтирів, підходів до управління військами на засадах свідомого й діяльного патріотизму, ініціативного та відповідального лідерства...» [12, с. 56].

У питанні трансформації професійної військової освіти розділяємо позиції А. Зельницького, О. Васільєва, О. Заболотного, Н. Шабатіної, що розглядають лідерство як професійно важливу компетентність сучасного військового фахівця [13, с 203].

Розглядаючи питання формування лідерських якостей у майбутніх офіцерів О. Бойко лідерство офіцера виділяє як «інтегрований прояв професійно-

важливих якостей сучасного військового керівника-командира» [3, с. 20].

Враховуючи вище зазначене вважаємо, що науковці питанню лідерства у Збройних Силах України приділяють достатньо уваги. Враховуючи наявні наукові розробки на нашу думку, військове лідерство повинно проявлятися як процес діяльності особистості саме військовими лідерами. Однак, формуванню поняття «військовий лідер» у вітчизняній науці практично не приділяють увазі. На разі поняття «лідер» у Збройних Силах України ототожнюють з поняттям командир.

Тому у своєму дослідженні дефініцію «**військовий лідер**» розглядаємо як особистість, що здатна підкорити волю та поведінку інших для досягнення цілі беручи на себе відповідальність за прийняття рішень за будь-яких умов обстановки, що пов'язані з високим ступенем летальності.

Заслуговує на увагу поняття «офіцер-лідер», що запропоновано О. Бойком. Науковець визначає його як авторитетну особу, якій надається право приймати важливі рішення, визначати напрям і характер діяльності підрозділу (групи) [3, с. 20]. Крім того, автор у статті «Методологічні основи дослідження лідерської компетентності майбутніх офіцерів у ВВНЗ» звертає увагу на складність формування цього феномена у майбутніх офіцерів. Справа в тому, що освітня система ВВНЗ спрямована на формування якостей військового керівника-командира, що передбачає формування у нього управлінських якостей [3, с. 20].

Проведений аналіз показує, що основний акцент сучасні дослідники роблять на розкритті загальних типологічних ознак офіцера як лідера. Поза увагою залишається проблема професіоналізації офіцера-лідера, розвитку в нього лідерської компетентності. Таким чином, актуальними для сучасної військово-педагогічної науки є узагальнення, обґрунтування та надання визначення поняття «військовий лідер» та «військове лідерство» з урахуванням специфіки управлінської і військово-професійної діяльності, зокрема офіцерів Десантно-штурмових військ.

Мета статті. З урахуванням специфіки управлінської і військово-професійної діяльності, зокрема офіцерів Десантно-штурмових військ, обґрунтувати та уточнити поняття «військове лідерство», а також запропонувати поняття «військовий лідер».

Методи дослідження. У статті використано загальнонаукові методи аналізу наукової літератури з досліджуваної проблеми, системний аналіз і синтез, порівняння, систематизації, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Лідерство властиве у будь-якій сфері людської діяльності. Процес в якому необхідно виділяти з однієї групи (команди) керівників і виконавців, лідерів і послідовників призводить саме до виявлення лідерських якостей особистості та лідерства як особливої форми переконання до дій для досягнення успіху.

Лідерство у військовій сфері є специфічним і в той же час універсальним за своєю природою феноменом. Лідерство у Збройних силах України (далі – ЗСУ) існує скрізь: у повсякденній діяльності (несення служби в добовому наряді; прибирання закріпленої території; відновлення навчально-матеріальної

бази, та ін), у бойових умовах (виконання бойових завдань, організація охорони та оборони, несення служби у варті та ін.), на навчаннях (підготовка до навчань, тренування, організація діяльності підрозділу в польових умовах, та ін.), на змаганнях серед військовослужбовців, та ін.

Теоретичне підґрунтя військового лідерства становлять філософські вчення про відповідальне, легітимізоване керівництво людьми задля досягнення спільного блага, поєднання індивідуальних і колективних інтересів у процесі покращення владних механізмів; менеджерська концепція стратегічного управління колективом; акмеологічна теорія перспективного розвитку і самовдосконалення особистості керівника; андрагогічна концепція формування лідерської позиції компетентного управлінця в умовах неперервної освіти.

Концепція військового лідерства історично формувались на основі теоретико-методологічних засад менеджменту і загальної теорії управління. В пошуках основ та тенденцій розвитку лідерських компетентностей необхідно згадати про праці які дали поштовх сучасному лідерству.

Видатні філософи античності по-різному дивилися на проблеми організації і сутності влади, висували власні етичні імперативи до особистості владаря, але збігалися в поглядах на основне призначення всієї владної структури в державі – розумна організація життєдіяльності громадян, досягнення загального блага. Так, наприклад, Платон у трактаті “Держава” відтворює дискусію між Сократом і Фрасімахом, що завершується такими висновками останнього щодо сутності та призначення влади: “Жодне мистецтво і жодна влада не корисні самі для себе..., вони передбачають користь і таки дають її своїм підлеглим...”, “...той, хто збирається належно користуватися зі свого мистецтва, ніколи не робитиме того, що є найліпшим для нього, оскільки, не йдучи всупереч цьому ж таки мистецтву, віддаватиме розпорядження не на власну користь, а задля найвищого блага підлеглих” [10, с. 30].

У трактаті Н. Мак’явеллі “Державець” було відкинуто традиційні морально-етичні принципи і застосовано утилітарно-прагматичний підхід до побудови політичної діяльності монарха, який для успішного керування недосконалими, наділеними тваринними інстинктами підлеглими мав “навчитися добре приховувати в собі лиса, бути великим вдавальником і лицеміром” [8, с. 464]. Визнаючи право владаря вдаватися до насильства, автор трактату водночас зауважує, що воно має застосовувати в міру і задля досягнення загального блага: “Добре застосованими насильствами (якщо тільки дозволено сказати про лихе, що воно застосовується добре) можна назвати такі, які робляться лише один раз в інтересах своєї безпеки, після чого до них не вдаються, а добувають з них усю можливу користь для підданців” [8, с. 441]. Н. Мак’явеллі радив державцю дорожити приязню народу, жити з ним у дружбі, утримувати підлеглих у єдності та вірності, постійно займатися воєнною справою, турбуватися про те, щоб “його люди були в порядку й добре навчені”, і в такий спосіб прийти “до безпеки й успіху...” [8, с. 443-460].

У військовій сфері на розвиток лідерських навичок у військових командирів стали звертати увагу у XIX ст. Програмою підготовки офіцерів

передбачався широкий спектр загальнонаукових дисциплін. Метою навчання було закладено надання майбутнім офіцерам військової освіти та відповідного виховання [4, с. 109]. Такий підхід дозволяв офіцерами не тільки досягати успіху у військовій кар'єрі, але й обіймати високі державні посади. Основою лідерських навичок офіцерів у той час було проявлення ініціативи.

Ряд дослідників відзначають значну роль певних характеристик, необхідних для лідера: особисті якості (О. Тед, А. Кобера), вміння переконувати (В. Мооре), вміння організовувати діяльність послідовників (Дж. Хемпхил, Д. Мацумото), вміння здійснювати взаємодію з послідовниками (Е. Богардус, Н. Бабкова-Пилипенко), вміння вести за собою (Н. Копеланд, Л. Коваль, Д. Майерс), вміння впливати на людей (Р. Стогділл, А. Робер, В. Михайличенко, О. Романовський).

Ряд учених відзначають, що лідерство це результат впливу ситуаційної складової, оскільки є інструментом досягнення цілей (І. Кнекербаккер М. Кордуелл), результат диференціації ролей (Т. Гордон), наявність формальної влади (Є. Вергилес).

Варто погодитися із запропонованими основними якостями лідера-керівника, що виділяє М. Досяк: індивідуально-особистісна, організаційно-управлінська, соціальна [6, с. 119]. Підтримуємо автора, що лідер повинен не тільки вміти керувати, але й бути справедливим; відповідальним; комунікативним; впевненим у собі; займати активну життєву позицію; бути прогностичним; здатним розуміти потреби інших, здатним згуртовувати навколо себе осіб та створювати команду для досягнення спільної мети та ін.

Досліджуючи організаційно-психологічні детермінанти лідерства в органах внутрішніх справ України А. Кобера визначає лідерство як соціально детермінований процес організації та управління малою групою, який сприяє ефективному досягненню групових цілей в оптимальні строки. Основними чинниками лідерства учена зазначає такі: «особливості особистості лідера; рівень сформованості його лідерських якостей та лідерська спрямованість; рівень організації групи, її соціально-психологічна атмосфера та особливості ситуації, в якій реалізується лідерство; рольова поведінка лідера в системі соціальних стосунків; відповідність формальної та неформальної структури групи; стратегії прийняття групового рішення, стиль лідерської поведінки, особливості завдань, що стоять перед групою; інтеракція між лідером і послідовниками та особливості впливу, який здійснює лідер» [7, с. 13–14].

На необхідність обліку факторів, що згуртовують колектив та процес лідерства в ході військової діяльності розглядали військові учені: А. Глоточкіна, В. Давидова, М. Дьяченко, А. Караяном, В. Каширіна, В. Крука, В. Перевалова, М. Полянського, С. Сєдіна, Е. Утліка, Н. Феденко, В. Федотова, А. Шипілова.

Виходячи з основних положень американського «Army leadership and the profession» (ФМ 6-22) лідером може бути офіцер, що працює над собою, навчається, досягає успіху і навчає інших. Крім того, у підготовці військових лідер в США закладено вміння офіцерами продемонструвати сформованість особистісно і суспільно важливих цінностей, увагу до підлеглих та мотивація їх

для досягнення бажаних результатів, підтримувати бездоганний зовнішній вигляд та фізичну форму, бути впевненим і витривалим [1, с. 13-14]. Отже, формування лідерської компетентності офіцерів передбачає удосконалення особистих якостей лідерства та розвиток нових, які будуть забезпечувати лідерську позицію особистості з урахування особливостей професійної діяльності.

Розглядаючи як поліаспектне поняття Т. Близнюк, Б. Гаваагійн феномен «лідерство» визначають як сукупність ключових аспектів, таких як: групові процеси; прояв особистих якостей; мистецтво переконання; дія і поведінка; інструмент досягнення цілей або результату; взаємодія; вміння вести за собою; вплив; влада; диференціація ролей [2].

Проводячи аналогію серед різного розуміння та визначення лідерства як окремого феномену управління визначаємо, що поняття «військове лідерство» повинно бути універсальним. Це пояснюється наявністю в структурі Збройних Сил України різних видів та окремих родів військ, їхнє призначення, особливості несення служби та застосування. Цим і пояснюється поліаспектність військового лідерства та існування різних підходів до аналізу його сутності.

Специфічні особливості військового середовища та вимоги до діяльності військовослужбовців, що характеризується загрозливими і небезпечними для життя умовами проходження служби, зумовлюють необхідність цілеспрямованого формування у офіцерів лідерських якостей. Пропонуємо розглядати сутність поняття військового лідерства на основі наступних аспектів:

- 1) наявність підлеглих та старших начальників і командирів;
- 2) наявність відповідних якостей лідера;
- 3) наявність ситуацій невизначеності;
- 4) уміння управляти змінами;
- 5) уміння приймати рішення, що пов'язані з ризиком для життя;

На нашу думку, об'єднання запропонованих аспектів у сукупність основних вимог допоможуть розкрити сутність багатоаспектного поняття «військове лідерство».

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Проведений аналіз поняття «військовий лідер» свідчить про те, що протягом тривалого часу відбувалися інтенсивні пошуки місця і ролі лідера в соціально-політичному житті суспільства, формувався професіографічний портрет керівника, який претендує на лідерську позицію в колективі (соціумі), визначалися критерії, умови його ефективної управлінської діяльності в певному історико-культурному контексті. Провідного значення для нашого дослідження набули ідеї щодо суспільної культуротворчої місії офіцера-лідера, який мусить виходити з ідеалів служіння інтересам держави, суспільства й окремої особистості, об'єднувати людей навколо спільних цілей, спрямовувати їх на досягнення загального успіху. З урахуванням сучасних реалій та вимог до військової служби, зокрема у ДШВ ЗСУ, визначаємо, що «**військовий лідер**» – це офіцер, що використовує набутий досвід, заслужений авторитет, особисті

лідерські якості, проявляє ініціативу, стриманість, самовладання, стресостійкість, прогностичність, менторство, делегування певних повноважень підлеглим та довіру до них, уміння підкорити волю та поведінку інших військовослужбовців для досягнення цілі за будь-яких умов обстановки, що пов'язані з високим ступенем летальності та невизначеності.

Враховуючи вище зазначене та з урахуванням особливостей і специфіки військового середовища, вимог до діяльності військовослужбовців та ієрархічної структури управління та спираючись на запропоноване поняття «**військовий лідер**» пропонуємо «**військове лідерство**» розглядати як ключовий комплекс професійно важливих якостей особистості, що визначають здатність впливати на особистість та поведінку інших військовослужбовців для досягнення визначеної мети.

У подальших наукових дослідженнях будуть розглядатися критерії лідерської компетентності офіцера-лідера ДШВ з урахуванням запропонованого поняття «**військовий лідер**» та уточненого поняття «**військове лідерство**».

ЛІТЕРАТУРА

1. ADP 6-22. Army leadership and the profession. USA. Headquarters, department of the army. 2019. 118 p.
2. Близнюк Т., Гаваагін Б. Феномен лідерства: поліаспектність поняття. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21623/1/Blyznyuk%2CGavaa-tezis.pdf> (дата звернення 01.10.2021 року).
3. Бойко О.В. Методологічні основи дослідження лідерської компетентності майбутніх офіцерів у ВВНЗ. Львівський Політехнічний Національний університет. Педагогіка і психологія професійної освіти № 3, 2012. С. 16-24.
4. Волков С. В. Русский офицерский корпус. М. Воениздат, 1993. 368 с.
5. Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Сил України. Генеральний штаб ЗС України, 2020. 30 с.
6. Досяк М.І. Критерії діагностики лідерського потенціалу керівника внутрішніх військ МВС України та шляхи їх формування. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2013. Вип. 14. Частина I. С. 116-123.
7. Кобера А. В. Організаційно-психологічні детермінанти лідерства в органах внутрішніх справ України: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.06. Київ, 2008. 16 с.
8. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець :пер. з іт. А. Перепаді. Харків : Фоліо, 2007. 511 с.
9. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 05.07.2018 року № 249 «Про затвердження Інструкції з оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України». URL: <https://dovidnykmpz.info/zagalni/nakaz-heneral-noho-shtabu-zbro-nukh-sy-12> (дата звернення: 10.04.2021 року).
10. Платон. Держава : пер. з давньогр. Київ : Основи, 2000. 355 с.
11. Пунда Ю., Антоненко С. Підготовка стратегічного лідера як інвестиція в реформування системи військового управління. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sra_2017_4_17 (дата звернення: 18.02.2021 року).
12. Сиротенко А., Вітченко А., Осьодло В., Алещенко В. Концепція розвитку військово-гуманітарної освіти в Україні. Київ, НУОУ, Наука і оборона 2020 №4. DOI 10.33099/2618-1614-2020-13-4-53-57. С. 53-57.
13. Теоретико-методологічні засади управління змінами у системі військової освіти. Монографія. Зельницький А.М., Заболотний О.А., Васільєв О.М., Шабатіна Н.О. Київ. НУОУ, 2021. 250 с.

REFERENCES

1. ADP 6-22. Army leadership and the profession. USA. Headquarters, department of the army. 2019. 118 p.
2. Blyznyuk T., Havaahiyn B. Fenomen liderstva: poliaspektnist ponyattya. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21623/1/Blyznyuk%2CGavaa-tezis.pdf> (data zvernennya 01.10.2021 roku).
3. Boyko O.V. Metodolohichni osnovy doslidzhennya liderskoyi kompetentnosti maybutnikh ofitseriv u VVNZ. Lvivskyy Politekhnichnyy Natsionalnyy universytet. Pedahohika i psykholohiya profesiynoyi osvity № 3, 2012. S. 16-24.
4. Volkov S. V. Russkyy ofytserskyy korpus. M. Voennydat, 1993. 368 s.
5. Doktryna rozvytku viyskovoho liderstva u Zbroynykh Syl Ukrainy. Heneralnyy shtab ZS Ukrainy, 2020. 30 s.
6. Dosyak M.I. Kryteriyi diahnostryky liderskoho potentsialu kerivnyka vnutrishnikh viysk MVS Ukrainy ta shlyakhy yikh formuvannya. Problemy ekstremalnoyi ta kryzovoyi psykholohiyi. 2013. Vyp. 14. Chastyna I. S. 116-123.
7. Kobera A. V. Orhanizatsiyno-psykholohichni determinanty liderstva v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy: avtoref. dys. kand. psykhol. nauk: 19.00.06. Kyiv, 2008. 16 s.
8. Mak'yavelli N. Florentiyski khroniky; Derzhavets :per. z it. A. Perepadi. Kharkiv : Folio, 2007. 511 s.
9. Nakaz Heneralnoho shtabu Zbroynykh Syl Ukrainy vid 05.07.2018 roku № 249 «Pro zatverdzhennya Instruktsiyi z otsinyuvannya rivnya avtorytetu i liderstva komandyriv (nachalnykiv) u Zbroynykh Sylakh Ukrainy». URL: <https://dovidnykmpz.info/zagalni/nakaz-heneral-noho-shtabu-zbro-nykh-sy-12> (data zvernennya: 10.04.2021 roku).
10. Platon. Derzhava : per. z davnohr. Kyiv : Osnovy, 2000. 355 s.
11. Punda YU., Antonenko S. Pidhotovka stratehichnoho lidera yak investytsiya v reformuvannya systemy viyskovoho upravlinnya. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2017_4_17 (data zvernennya: 18.02.2021 roku).
12. Syrotenko A., Vitchenko A., Osoodlo V., Aleshchenko V. Kontseptsiya rozvytku viysokovo-humanitarnoyi osvity v Ukraini. Kyiv, NUOU, Nauka i oborona 2020 №4. DOI 10.33099/2618-1614-2020-13-4-53-57. S. 53-57.
13. Teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnya zminamy u systemi viyskovoyi osvity. Monohrafiya. Zelnytskyy A.M., Zabolotnyy O.A., Vasilyev O.M., Shabatina N.O. Kyiv. NUOU, 2021. 250 s.

РЕЗЮМЕ

Владимир Карпенко,

Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Понятие лидерства в военно-научных исследованиях

В статье проанализировано формирование понятия лидерства в военно-научных исследованиях. Рассмотрено полиаспектность понятия лидерства. Учитывая специфические особенности военной среды и требования к деятельности военнослужащих предложено рассматривать понятие «военное лидерство» опираясь на определенные аспекты. На основе военной деятельности и особенностей военной сферы предложено понятие «военный лидер» и уточнено понятие «военное лидерство».

Ключевые слова: лидер; военный лидер; лидерство; военное лидерство; лидерские качества; офицер-лидер.

SUMMARY

Volodymyr Karpenko,
National Defence University of Ukraine
named after Ivan Chernyakhovskyi

The concept of leadership in military research

The article analyzes the formation of the concept of leadership in military research. The multifaceted concept of leadership is considered. Given the specific features of the military environment and the requirements for the activities of servicemen, it is proposed to consider the concept of "military leadership" based on certain aspects. On the basis of military activity and features of the military sphere, the concept of "military leader" is proposed and the concept of "military leadership" is specified.

Introduction. *Formation and development of leadership in the military sphere is an urgent task and a priority area for improving the quality of professional activity of officers of the Armed Forces of Ukraine. The problem of research of leadership in military activity needs further study and generalization in order to adapt to the current requirements of the Armed Forces of Ukraine. However, today there are a number of deterrents to this process, most notably the lack of a single concept of "military leadership".*

Purpose. *Taking into account the specifics of administrative and military-professional activities, in particular officers of the Assault Troops, to substantiate and clarify the concept of "military leadership", as well as to propose the concept of "military leader".*

Methods. *The article uses general scientific methods of analysis of scientific literature on the researched problem, system analysis and synthesis, comparison, systematization, generalization.*

Result. *In our study, we see the definition of a "military leader" as a person who is able to subdue the will and behavior of others to achieve a goal by taking responsibility for decision-making in any situation associated with a high mortality rate.*

Originality. *The analysis shows that the main emphasis of modern researchers is on the disclosure of general typological features of the officer as a leader. The problem of professionalization of the officer-leader, development of his leadership competence is ignored. Thus, the generalization, substantiation and definition of the concept of "military leader" and "military leadership" taking into account the specifics of management and military-professional activities, in particular officers of the Assault Troops, are relevant for modern military pedagogical science.*

Conclusion. *Given the above and taking into account the peculiarities and specifics of the military environment, requirements for military activities and hierarchical management structure and based on the proposed concept of "military leader", we propose to consider "military leadership" as a key set of professionally important personality traits that determine the ability to influence personality and behavior of other servicemen to achieve a certain goal.*

Key words: *leader; military leader; leadership; military leadership; leadership qualities; officer-leader.*